

Δελτίο Τύπου #16

20 Νοεμβρίου 2024

Εξόρυξη στις Κυκλάδες: Ψηφιακά ίχνη

Πώς φανερώνονται ή διατηρούνται στη μνήμη τα ίχνη και οι ιστορίες της εξόρυξης στις Κυκλάδες σήμερα; Πώς η εξόρυξη ορυκτών και η κληρονομιά της θα συνεχίσει να διαμορφώνει τις Κυκλάδες στο μέλλον;

Από τα λατομεία πράσινου μαρμάρου της Τήνου μέχρι τα μεταλλεία σιδήρου της Σεριφου και τα ορυχεία μπεντονίτη της Μήλου, οι πλούσιοι ορυκτοί πόροι των Κυκλάδων έχουν διαμορφώσει το κοινωνικό, πολιτισμικό και φυσικό περιβάλλον των νησιών. Αν και η εξόρυξη ήταν διαδεδομένη στις Κυκλάδες από την αρχαιότητα, η εκμετάλλευση των ορυκτών εντάθηκε και διαφοροποιήθηκε τον 19ο και 20ό αιώνα. Τα ίχνη αυτών των μοντέρνων βιομηχανικών δραστηριοτήτων, χαραγμένα στο τοπίο και στη συλλογική μνήμη των κοινοτήτων των νησιών, στέκονται ως μάρτυρες εργατικών αγώνων, τεχνολογικών επιτευγμάτων και περιβαλλοντικών αλλαγών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι οικονομίες των νησιών σήμερα βασίζονται στον τουρισμό παρά στη βιομηχανική εξόρυξη. Παρ' όλα αυτά, το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον της εξόρυξης στις Κυκλάδες εγείρουν επείγοντα ερωτήματα σχετικά με την οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, αποκαλύπτοντας τη δυναμική αλληλεπίδραση της τοπικής ιστορίας και ταυτότητας των νησιών με τις παγκόσμιες οικονομικές, γεωπολιτικές και περιβαλλοντικές δυνάμεις.

Σε ευθυγράμμιση με την αποστολή του, το Δίκτυο Αρχιπέλαγος εγκαινιάζει ένα νέο πολυδιάστατο ερευνητικό έργο για να εξερευνήσει και να καταγράψει αυτές τις διασυνδεδεμένες πτυχές της εξόρυξης ορυκτών στις Κυκλάδες. Με τίτλο *Εξόρυξη στις Κυκλάδες: Ψηφιακά ίχνη*, το έργο εστιάζει στην Αντίπαρο, τη Μήλο, τη Νάξο, τη Σέριφο και την Τήνο – πέντε νησιά διαφορετικής κλίμακας και γεωλογικής σύνθεσης, με σημαντική εξορυκτική δραστηριότητα τους τελευταίους αιώνες. Το έργο αποσκοπεί στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης και της πολιτιστικής κληρονομιάς αυτής της δραστηριότητας από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα, ενώ παράλληλα προσφέρει σύγχρονες ερμηνείες μέσω αναθέσεων φωτογραφικών και κινηματογραφικών έργων.

ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ & ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ

Η ερευνητική ομάδα του Δικτύου Αρχιπέλαγος, με επικεφαλής τον Jacob Moe και την Ελένη Ζάρα, θα διεξαγάγει αρχικά μια επιτόπια έρευνα, η οποία αποσκοπεί στην τεκμηρίωση, την οργάνωση και την ψηφιοποίηση φωτογραφικών και οπτικοακουστικών αρχείων - τόσο από ιδιωτικές όσο και από δημόσιες συλλογές σε κάθε νησί - που κινδυνεύουν να χαθούν. Σημαντικά παραδείγματα περιλαμβάνουν μια οπτικοακουστική συλλογή για την εξόρυξη σμύριδας στα χωριά της Νάξου, φωτογραφικές συλλογές που αφορούν την οργάνωση των εργατών και την εξόρυξη θείου στη Μήλο, προφορικές ιστορίες, μελέτες και φωτογραφίες για την εξόρυξη σιδήρου στην Αντίπαρο και τη Σέριφο, καθώς και οπτικοακουστικές συλλογές από τα λατομεία μαρμάρου στη βόρεια Τήνο.

ΑΝΑΘΕΣΗ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Παράλληλα, το Δίκτυο Αρχιπέλαγος προσκαλεί τους καλλιτέχνες Σοφία Ντώνα και Ignacio Acosta να δημιουργήσουν δύο νέα ψηφιακά έργα τέχνης, βασισμένα στις επιτόπιες επισκέψεις και την αρχειακή έρευνα που θα πραγματοποιήσουν. Συγκεκριμένα, η εικαστικός και αρχιτέκτονας Σοφία Ντώνα θα ανασυνθέσει ένα «αρχείο κινήσεων», καταγράφοντας τη συμμετοχή των γυναικών στην ιστορική απεργία των μεταλλωρύχων του 1916 στη Σέριφο μέσω ενός δοκιμαστικού φιλμ. Ο εικαστικός καλλιτέχνης Ignacio Acosta θα υλοποιήσει μια φωτογραφική έρευνα για τη σύγχρονη υποδομή και τους χώρους μνήμης που σχετίζονται με την εξόρυξη σε κάθε ένα από τα νησιά του έργου.

Δελτίο Τύπου #16

20 Νοεμβρίου 2024

Τόσο το ιστορικό αρχείο όσο και τα εικαστικά έργα αναδεικνύουν τις ιστορίες των εργατικών αγώνων, τον υλικό πολιτισμό και το σύγχρονο αποτύπωμα των μεταλλευτικών κοινοτήτων, καθώς και τη γεωλογική σημασία αυτών των περιοχών. Ής πολύτιμα στοιχεία πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς, λειτουργούν ως ερμηνευτικά εργαλεία για την ενεργοποίηση του δημόσιου διαλόγου γύρω από κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα στην περιοχή του Αιγαίου και πέρα από αυτό.

Επιλεγμένο αρχαιολογικό υλικό και τα οπτικοακουστικά έργα των καλλιτεχνών θα είναι διαθέσιμα στην πλατφόρμα ανοιχτής πρόσβασης archipelagonetwork.org και θα παρουσιαστούν στα νησιά μέσω ενός δημόσιου προγράμματος.

Το έργο υλοποιείται σε συνεργασία με τοπικούς συνεργάτες, όπως το Οικομυσείο Κορώνου-Νάξου «Μανώλης Δ. Μανωλάς», ο Σύλλογος Μέγα Λιβαδίου Σεριφου, ο χώρος τέχνης Kotaki Art Space στη Σέριφο, τα Ελληνικά Μάρμαρα Θεοτικός Σωτήρος, το Dionyssomarble, την Imerys Industrial Minerals Greece S.A., και το Μεταλλευτικό Μουσείο Μήλου. Πραγματοποιείται υπό την αιγίδα και την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού.

Επικεφαλές ερευνητές: Jacob Moe, Eleni Zaras

Επιτροπή συντονισμού: Λήδα Παπαστεφανάκη, Charles Stewart, Κωνσταντίνος Μαυρογονάτος

Προσκεκλημένοι καλλιτέχνες: Σοφία Ντώνα, Ignacio Acosta

Επικοινωνία: Μαρία Πακτίτη

Ιδιαίτερες ευχαριστίες: Γιώργος Αλεξόπουλος, Λεωνίδας Χαλεπάς, Κώστας Δανούσης, Αλέκος Φλωράκης, Ανδρέας Λαπούρτας, Σπύρος Σουβλάκης, Αγγελος Σινάνης, Χρήστος Λούκος, Ειρήνη Τόλιου, Πέτρος Αναματερός, Κατερίνα Μανωλά, Γιώργος Σιδέρης, Κώστας Ρεβύνθης, Γιώργος Μαγουλάς, Ναταλία Ρουμελιώτη, Matthias Neumann, Δημήτρης Ρώτας, Ιωάννης Σπιλάνης, Άννα Ταβουλάρη, Γκέλυ Δουγέκου, Θεωρής Λιβάνιος, Μιχάλης Ρίχτερ, Στράτος Τσιαλίκης, Άννα Βόγλη, Ιωάννης Φαφούτης, Περικλής Νίνος, Μανούσος Κάντζος, Μανώλης Μικέλης, Εργατικό Κέντρο Μήλου

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Ο **Ignacio Acosta** είναι Χιλιανός εικαστικός καλλιτέχνης και ερευνητής που εργάζεται με τη φωτογραφία και το βίντεο σε περιοχές οι οποίες υφίστανται έντονες πιέσεις από εξορυκτικές βιομηχανίες. Η πολυεπίπεδη, συνεργατική πρακτική του και οι χωρικές εγκαταστάσεις του επιδιώκουν να συνδέσουν το κοινό με αυτά τα περίπλοκα αλλά κρίσιμα ζητήματα. Τα έργα του εστιάζουν στην αντίσταση απέναντι στον εδαφικό κατακερματισμό που προκαλούν οι εξορυκτικές βιομηχανίες και στη λεγόμενη «πράσινη μετάβαση». Η έρευνά του επικοινωνείται μέσω εκθέσεων, δημόσιων εκδηλώσεων, εκδόσεων και διαδικτυακών πλατφορμών, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή για την εκπαίδευση, την ακτιβιστική δράση και τον οπτικό πολιτισμό.

Ο Acosta έχει ως έδρα το Λονδίνο και το Γιόκμοκ (Σουηδία). Κατέχει διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο του Μπράιτον στο Ηνωμένο Βασίλειο και είναι μέλος της συλλογικότητας Traces of Nitrate (tracesofnitrate.org). Επί του παρόντος εργάζεται στο νέο ερευνητικό πρότζεκτ της συλλογικότητας, με τίτλο *Solid Water, Frozen Time, Future Justice: Photography and Mining in the Andean Glaciers*, το οποίο υλοποιείται μεταξύ του Πανεπιστημίου του Μπράιτον και της Βασιλικής Ακαδημίας Τεχνών στο Λονδίνο και χρηματοδοτείται από το AHRC. Ηγείται επίσης του ερευνητικού πρότζεκτ *Indigenous Perspectives on Forest Fires, Drought and Climate Change: Sápmi*, το οποίο χρηματοδοτείται από το FORMAS και πραγματοποιείται στο Κέντρο Διεπιστημονικών Σπουδών για τον Ρατσισμό (CEMFOR) του Πανεπιστημίου της Ουψάλα στη Σουηδία.

ignacioacosta.com

Δελτίο Τύπου #16

20 Νοεμβρίου 2024

Η **Σοφία Ντώνια** είναι εικαστικός και αρχιτέκτονας με έδρα την Αθήνα και το Μόναχο. Τη σεζόν 2023-24 συμμετείχε στο πρόγραμμα Onassis AIR και το 2020 ήταν υπότροφος του ARTWORKS του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Το 2018 έλαβε το βραβείο αρχιτεκτονικής της πόλης του Μονάχου (Förderpreis der Landeshauptstadt München) και το 2015 την υποτροφία Fulbright για Ελληνες καλλιτέχνες.

Εργα της έχουν εκτεθεί σε μουσεία και εκθεσιακούς χώρους όπως το Gropius Haus του Ιδρύματος Bauhaus στο Ντεσάου (2021), η Staatsgalerie στη Στουτγάρδη (2020), το Instituto Municipal de Arte y Cultura στην Τιχουάνα (2019), το nGbK στο Βερολίνο (2017), το Fondazione Sandretto Re Rebaudengo στο Τορίνο (2016) και το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Αθήνα (2013). Ως μέλος της ομάδας Errands έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις όπως η 1η Μπιενάλε Ντιζάιν της Κωνσταντινούπολης (2012), η 7η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής του Σάο Πάολο (2007) και η 2η Μπιενάλε της Αθήνας (2009). Από το 2022 είναι μέλος της ομάδας Nionia Films που στοχεύει στη δημιουργία ενός κουήρ-φεμινιστικού κινηματογραφικού αρχείου στην Αθήνα.

sofiadona.com

Για να ενημερώνεστε για την πορεία κάθε δράσης και να μαθαίνετε πρώτοι νέα από το πεδίο και τις επερχόμενες εκδηλώσεις του Δικτύου Αρχιπέλαγος, ακολουθήστε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή επισκεφθείτε το archipelagonetwork.org.

Social Media:

Instagram: [@archipelago_net](https://www.instagram.com/archipelago_net)

Facebook: [@archipelagonet](https://www.facebook.com/archipelagonet)

LinkedIn: [Archipelago Network](https://www.linkedin.com/company/Archipelago_Network)

Vimeo: [@archipelagonetwork](https://www.vimeo.com/archipelagonetwork)

Mixcloud: [@archipelagonetwork](https://www.mixcloud.com/archipelagonetwork)

Για θέματα Τύπου, επικοινωνήστε με το Δίκτυο Αρχιπέλαγος στο comms@archipelagonetwork.org.